

Π.Β.

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Δημόσια έργα. Για την καθυστέρηση πληρωμής πιστοποίησης χωρίς υπαιτιότητα του αναδόχου οφείλεται τόκος υπερημερίας. Εφαρμογή του άρθρου 12 παρ. 1 του ν. 889/1979 από 17-4-1979 ανεξαρτήτως του χρόνου κατάρτισης της σύμβασης. Αντίθετη μειοψηφία. Δεκτή η αναίρεση για παραβίαση ουσιαστικού δικαίου. (Αναιρεί την αριθμ. 6/1996 ΔΕΦΑΘ).

Αριθμός **1151/2006**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄

Σ.Α.Τ.Ε.

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 13 Μαρτίου 2006 με την εξής σύνθεση: Θ. Χατζηπαύλου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του ΣΤ΄ Τμήματος, Γ. Παπαμεντζελόπουλος, Στ. Χαραλάμπους, Δ. Αλεξανδρής, Κ. Ευστρατίου, Σύμβουλοι,
Α. Σταθάκης, Φ. Γιαννακού, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Β. Μανωλόπουλος, Γραμματέας του ΣΤ΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 1η Ιουνίου 1996 αίτηση :

της Ανώνυμης Τεχνικής Εταιρείας με την επωνυμία .....η οποία παρέστη με τον δικηγόρο Αναστάσιο Καραχάλιο (Α.Μ. 3427), που τον διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά των: 1) Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων και 2) Λιμενικού Ταμείου Σητείας, οι οποίοι δεν παρέστησαν.

Με την αίτηση αυτή η αναιρεσείουσα εταιρεία επιδιώκει να ανααιρεθεί η υπ] αριθμ. 6/1996 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Χανίων.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της Εισηγήτριας, Παρέδρου Φ. Γιαννακού.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο της αναιρεσείουσας εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναίρεσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο ύ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την κρινομένη αίτηση έχουν καταβληθεί τα νόμιμα τέλη (2966067-8/1996 διπλότυπα εισπράξεως της ΔΟΥ Α΄ Χανίων) και το παράβολο (366834/1996 ειδικό γραμμάτιο παραβόλου, σειράς Α΄).

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 6/1996 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Χανίων, με την οποία απερρίφθη προσφυγή της αναιρεσεύουσας, αναδόχου του έργου «Κατασκευή Μαρίνας Σητείας», επί διαφοράς που ανέκυψε κατά την εκτέλεση του έργου αυτού και, ειδικότερα, από τον 3ο Συγκριτικό Πίνακα.

3. Επειδή, η υπόθεση εισάγεται προς συζήτηση στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος κατόπιν της 2224/2005 παραπεμπτικής απόφασης του Τμήματος υπό πενταμελή σύνθεση.

Σ.Α.Τ.Ε.

4. Επειδή, με την 1138/2003 απόφαση του Τμήματος αναβλήθηκε η εκδίκαση της κρινομένης αιτήσεως και υποχρεώθηκε το Λιμενικό Ταμείο Ν. Λασιθίου και, εν αδυναμία τούτου, το Ελληνικό Δημόσιο να υποβάλει στο Δικαστήριο σημείωμα για το ύψος του ποσού της προκειμένης διαφοράς. Σε συμμόρφωση προς την απόφαση αυτή, την 1η Δεκεμβρίου 2003 κατατέθηκε στο Δικαστήριο το υπλ αριθμ. 661/6.11.2003 έγγραφο του Λιμενικού Ταμείου Ν. Λασιθίου, από το οποίο προκύπτει ότι το ποσό της κρινομένης διαφοράς είναι ανώτερο των 2.000.000 δραχμών. Επομένως, δεν συντρέχει περίπτωση καταργήσεως της παρούσης δίκης σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 2944/2001 (Α' 222).

5. Επειδή, όπως προκύπτει από το από 26.10.2005 αποδεικτικό επιδόσεως της επιμελήτριας του Δικαστηρίου Ειρήνης Γιαννούτσου και το από 21.11.2005 αποδεικτικό επιδόσεως του Αρχιφύλακα ..... αντίγραφο της ως άνω 2224/2005 απόφασης της πενταμελούς συνθέσεως, με την οποία παραπέμφθηκε η υπόθεση στην παρούσα σύνθεση και ορίσθηκε νέα δικάσιμος η 13η Μαρτίου 2006, επιδόθηκε νομοτύπως στους νομίμους εκπροσώπους του Υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και του Λιμενικού Ταμείου Σητείας, αντιστοίχως. Νομίμως, συνεπώς, συζητήθηκε η υπό κρίση αίτηση παρά τη μη παράσταση του Υπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. και του Λιμενικού Ταμείου Ν. Λασιθίου, το οποίο έχει προέλθει από τη συγχώνευση του Λιμενικού Ταμείου Σητείας με το Λιμενικό Ταμείο Λασιθίου (άρθρο 1 περ. θ' του π.δ/τος 390/1993, Α' 165) και έχει υπεισέλθει σε όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις των συγχωνευομένων σε αυτό Ταμείων (άρθρο 3 παρ. 1 του π.δ/τος 390/1993).

6. Επειδή, η προσφυγή, επί της οποίας εξεδόθη η προσβαλλομένη απόφαση, είχε ασκηθεί από τον ..... οριστικό σύνδικο πτωχεύσεως της εταιρείας αυτής. Όπως, όμως, προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, μετά τη συζήτηση της προσφυγής ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Χανίων, με την 1092/1996 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών επικυρώθηκε τελεσιδίκως (βλ. το υπλ αριθμ. 4492/30.5.1996 πιστοποιητικό του Γραμματέα του Τμήματος Πολιτικών Ενδίκων Μέσων του Πρωτοδικείου Αθηνών) ο επιτευχθείς μεταξύ της αναιρεσεύουσας εταιρείας και των πιστωτών της συμβιβασμός και, επομένως, έπαυσε σύμφωνα με το άρθρο 612 του Εμπορικού Νόμου (β.δ. της 19ης.04.1835, Α' 15) το έργο του ρηθέντος συνδίκου (ΣτΕ 3571/1980). Με τα δεδομένα αυτά, νομίμως ασκείται η υπό κρίση αίτηση από την αναιρεσεύουσα εταιρεία.

7. Επειδή, η προσβαλλομένη απόφαση κοινοποιήθηκε στις 21.5.1996 νομοτύπως στο δικηγόρο που εκπροσώπησε τον οριστικό σύνδικο της αναιρεσεύουσας εταιρείας στην ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Χανίων δίκη. Με το δεδομένο αυτό, η κρινομένη αίτηση, κατατεθείσα στη Γραμματεία του δικάσαντος Δικαστηρίου στις 27.6.1996, ασκείται εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς.

8. Επειδή, με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 5 του, ισχύοντος εν προκειμένω ως εκ του χρόνου υπογραφής της συμβάσεως (31.10.1972) δυνάμει του άρθρου 21 του ν.δ/τος 1266/1972 (Α' 198), ν. 5367/1932 (Α' 119) ορίζεται ότι: «Αι πιστοποιήσεις και πληρωμαί των εκτελουμένων έργων εκτελούνται κατά χρονικά διαστήματα καθοριζόμενα εν τη συγγραφή υποχρεώσεων ή εν τω εργολαβικό συμβολαίω. Εάν η πληρωμή καθυστερήση πέραν του τριμήνου από της λήξεως της προθεσμίας καθ' ἣν ἔδει να γίνη, ο εργολάβος δικαιούται τόκου υπερημερίας επί των καθυστερουμένων αυτώ ποσών προς ἕξ τοις εκατόν (6%) ετησίως από της υποβολῆς της περί τούτου οχλήσεώς του ». Εξάλλου, με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 889/1979 (Α' 77) ορίζεται ότι: «Δια την καθυστέρησιν πληρωμῆς πιστοποιήσεως δημοσίου έργου άνευ υπαιτιότητος του αναδόχου, πέραν των υπό του άρθρου 7 παρ. 1 του Ν.Δ. 1266/1972 προθεσμιών, οφείλεται αυτοδικαίως ο εκάστοτε ισχύων τόκος υπερημερίας μη εφαρμοζομένης εν προκειμένω πάσης ετέρας ειδικῆς ή γενικῆς διατάξεως προβλεπούσης μειωμένον τόκον δια το δημόσιον ή οιαδήποτε ἕτερα πρόσωπα». Τέλος, με τη διάταξη του άρθρου 15 του τελευταίου αυτού νόμου ορίζεται ότι: «1. Καταργείται πάσα διάταξις αντικειμένη εις τας διατάξεις του παρόντος νόμου, ή ἄλλως ρυθμίζουσα θέματα αναγόμενα εις την αναθεώρησιν της συμβατικῆς αξίας των δημοσίων έργων και ἰδία καταργούνται: α) ο Ν. 4489/1965 ἡ περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν. 5367/1932, περί εκτελέσεως των δημοσίων έργων και ἄλλων τινῶν διατάξεων. β) ». Από το συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων και δεδομένου ότι ο ν. 889/1979 δεν παρέχει ἔνδειξιν περί της κατά χρόνον ισχύος της ως ἄνω δια του άρθρου 12 παρ. 1 εισαχθείσης ρυθμίσεως συνάγεται ότι η ρύθμιση αὐτή ἔχει εφαρμογή σε κάθε πιστοποίηση εκτελεσθεισῶν εργασιῶν, εφόσον η καθυστέρηση της πληρωμῆς αὐτῆς συντελεῖται μετά την κατά το άρθρο 16 ἑναρξη ισχύος του νόμου (17.4.1979), ανεξαρτήτως του χρόνου κατά τον οποίον καταρτίσθηκε η σύμβαση εκτελέσεως του δημοσίου έργου, στο οποίο αναφέρονται οι πιστοποιήσεις αὐτές, εἴτε δηλαδή η σύμβαση αὐτή καταρτίσθηκε υπό την ισχύ του ν.δ/τος 1266/1972 εἴτε υπό την ισχύ του προγενέστερου αυτού ν. 5367/1932. Τούτων ἕπεται ότι σε περίπτωσιν καθυστέρησεως πληρωμῆς πιστοποιήσεως εκτελεσθεισῶν εργασιῶν κατά την εκτέλεσιν δημοσίου έργου διεπομένου ἀπό το ν. 5367/1932 οφείλεται στον ἀνάδοχον, σύμφωνα με τη διάταξιν της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 889/1979, ο εκάστοτε ισχύων τόκος υπερημερίας. Κατά τὴν γνώμην, ὅμως, του Προέδρου, του Συμβούλου Γ. Παπαμεντζελόπουλου και των δύο Παρέδρων, ἀπό το γράμμα της διατάξεως της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 889/1979, που παραπέμπει εὐθέως στις προθεσμίες της παρ. 1 του άρθρου 7 του ν.δ/τος 1266/1972, και ἐνόψει του ὅτι η τελευταία αὐτή διάταξιν θέτει διαφορετικῆς χρονικῆς προϋποθέσεις για τὴν υπερημερία του κυρίου του έργου σε περίπτωσιν καθυστερήσεως πληρωμῆς υποβληθείσης πιστοποιήσεως σε σχέση με τὴν ἀντίστοιχὴν διάταξιν του άρθρου 5 παρ. 1 του ν. 5367/1932, συνάγεται ὅτι η διάταξιν της παρ. 1 του άρθρου 12 του ν. 889/1979 δεν τυγχάνει εφαρμογῆς ἐπὶ εκτελέσεως δημοσίων έργων διεπομένων ἀπό το ν. 5367/1932. Επομένως, σε περίπτωσιν καθυστερήσεως πληρωμῆς υποβληθείσης πιστοποιήσεως κατὰ τὴν εκτέλεσιν δημοσίου έργου διεπομένου ἀπό το ν. 5367/1932, εφαρμοστέα εἶναι η διάταξιν του άρθρου 5 παρ. 1 του ν. 5367/1932, τούτο δε ανεξαρτήτως του χρόνου, κατὰ τον οποίον συντελεῖται η καθυστέρηση πληρωμῆς της πιστοποιήσεως (πρβλ. ΣτΕ 3651/2002). Η τελευταία, ὅμως, αὐτή διάταξιν του ν. 5367/1932 κατὰ το μέρος που προβλέπει μειωμένο ποσοστό τόκου υπερημερίας σε σχέση με το οφειλόμενο ἐπὶ του Δημοσίου εἶναι ἀντισυνταγματικῆ, ὡς ἀντίθετη στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος. Τούτο δε διότι η ἐν λόγῳ ρύθμιση, με τὴν ὁποία υποχρεώνεται το Δημόσιο να καταβάλει, ἐπὶ υπερημερίας, ποσοστό τόκου μικρότερο ἐκείνου που ἔχουν υποχρέωσιν να καταβάλουν οι ἰδιώτες ὡς οφειλέτες, εἰσάγει ἀνεπίτρεπτη ὑπὲρ του

Δημοσίου εξαίρεση, η οποία δεν δικαιολογείται από λόγους δημοσίου συμφέροντος. Η άποψη αυτή ενισχύεται και από την εισηγητική έκθεση επί του άρθρου 12 του ν. 889/1979, στην οποία αναφέρεται ρητά ότι: «οφείλομεν να παραδεχθώμεν ότι η πέραν των λογικών πλαισίων αναμονής καθυστέρησις πληρωμής δημιουργεί δια τους αναδόχους των έργων ασφυκτικές καταστάσεις και ούτω κρίνεται ως πράξις δικαιοσύνης να έχη και δια το Δημόσιον, η κατά τας ισχύουσας διατάξεις υπερημερία περί την πληρωμήν τας ίδιας συνεπείας ως και δια τους λοιπούς οφειλέτας δηλαδή τον νόμιμον τόκον υπερημερίας και όχι τον ειδικώς νομοθετημένον 6%». Κατά συνέπεια, και υπό την ειδικότερη αυτή γνώμη, ο οφειλόμενος στον ανάδοχο τόκος υπερημερίας σε περίπτωση καθυστέρησεως πληρωμής πιστοποιήσεως εκτελεσθεισών εργασιών κατά την εκτέλεση δημοσίου έργου διεπομένου από το ν. 5367/1932 υπολογίζεται με βάση το εκάστοτε προβλεπόμενο επιτόκιο υπερημερίας.

Σ.Α.Τ.Ε.

9. Επειδή, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, η αναιρεσείουσα με την από 31.10.1972 σύμβαση μεταξύ αυτής και του Λιμενικού Ταμείου Σητείας ανέλαβε, για λογαριασμό του τελευταίου, την εκτέλεση του έργου «Κατασκευή Μαρίνας Σητείας», προϋπολογισμού 11.111.677 δραχμών. Μετά την ολοκλήρωση του έργου, στις 20.2.1984, η αναιρεσείουσα υπέβαλε στη διευθύνουσα το έργο υπηρεσία τον 24ο λογαριασμό για εκτελεσθείσες εργασίες ύψους 5.458.480 δραχμών, ο λογαριασμός, όμως, αυτός δεν πληρώθηκε εμπροθέσμως. Ακολούθως, στις 10.6.1992 η διευθύνουσα υπηρεσία συνέταξε τον 3ο Συγκριτικό Πίνακα, στον οποίο συμπεριέλαβε, εκτός από την ως άνω αμοιβή της αναιρεσείουσας, και τόκους υπερημερίας 2.259.667 δραχμών, λόγω μη εμπρόθεσμης πληρωμής του ως άνω λογαριασμού, τους οποίους υπολόγισε προς 6% ετησίως, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 του ν. 5367/1932. Η ανάδοχος άσκησε ένσταση κατά του ΣΠ και, ακολούθως, αίτηση θεραπείας ενώπιον του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, η οποία όμως απερρίφθη με την Δ4/1/71/Φ.34/7.7.1994 απόφαση αυτού. Κατά της τελευταίας αυτής αποφάσεως η ανάδοχος άσκησε την ένδικη προσφυγή. Το Διοικητικό Εφετείο δέχθηκε εν προκειμένω ότι το άρθρο 12 του ν. 889/1979 εφαρμόζεται αποκλειστικά στις συμβάσεις δημοσίων έργων που έχουν συναφθεί κατά τις διατάξεις του ν.δ/τος 1266/1972, και όχι στην προκείμενη, η οποία εμπίπτει και διέπεται από τις διατάξεις του προϊσχύοντος ν. 5367/1932. Με τις σκέψεις αυτές δέχθηκε το Διοικητικό Εφετείο ότι ορθώς υπολόγισε η Διοίκηση τους επίμαχους τόκους υπερημερίας λόγω μη εμπρόθεσμης πληρωμής του 24ου λογαριασμού σε ποσοστό 6% κατ' εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 5 παρ. 1 του ν. 5367/1932 και όχι με το εκάστοτε ισχύον ποσοστό τόκων υπερημερίας, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 του ν. 889/1979. Η κρίση αυτή του δικάσαντος Δικαστηρίου δεν είναι νόμιμη, διότι, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, κατά την κρατήσασα ως άνω άποψη, η διάταξη του άρθρου 12 παρ. 1 του ν. 889/1979 εφαρμόζεται και εν προκειμένω και, επομένως, ο ανάδοχος δικαιούνταν τόκους υπερημερίας για το επίμαχο χρονικό διάστημα, υπολογιζόμενους με βάση το εκάστοτε ισχύον επιτόκιο υπερημερίας. Για το λόγο αυτό, βασίμως προβαλλόμενο, πρέπει να γίνει δεκτή η κρινομένη αίτηση, αποβαινούσης αλυσιτελούς της εξετάσεως των λοιπών προβαλλομένων λόγων αναιρέσεως. Ακολούθως, η υπόθεση, η οποία χρειάζεται διευκρίνιση ως προς το πραγματικό, πρέπει να παραπεμφθεί στο δικάσαν Διοικητικό Εφετείο προς νέα νόμιμη κρίση.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την υπό κρίση αίτηση.

Αναιρεί την 6/1996 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Χανίων, στο οποίο παραπέμπει την υπόθεση κατά το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου.

Επιβάλλει στους αναιρεσίβλητους τη δικαστική δαπάνη της αναιρεσεύουσας, που ανέρχεται, ενόψει των δύο δικών (ενώπιον της πενταμελούς και επταμελούς συνθέσεως), σε 1220 (760 συν 460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 14 Μαρτίου 2006 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 17ης Απριλίου 2006.

Ο Πρόεδρος του ΣΤ΄ Τμήματος

Ο Γραμματέας του ΣΤ΄ Τμήματος

Θ. Χατζηπαύλου

Σ.Α.Τ.Ε.

Β. Μανωλόπουλος

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με την σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.
Αθήνα, ...

Ο Πρόεδρος του ΣΤ΄ Τμήματος

Ο Γραμματέας του ΣΤ΄ Τμήματος

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΔΕΕ 2003/344, ΑΡΧΝ 2003/584, ΔΦΟΡΝ 2003/427, ΔΔΙΚΗ 2004/930)

Τόκος υπερημερίας για οφειλές του Δημοσίου. Κρίση για το νόμιμο ή μη του ποσοστού 6% ετησίως σύμφωνα με το άρθρο 21 του ΚΝΔΔ. Αντίθεση της ανωτέρω διατάξεως στο Σύνταγμα, την ΕΣΔΑ και το Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής (προσβολή του δικαιώματος σεβασμού της ιδιοκτησίας).

Φορολογική δικονομία. Αμοιβή πραγματογνωμόνων. Καταλογισμός της στο διάδικο που είναι υπαίτιος για τη διενέργειά της κατά το άρθρο 142 παρ.1 ΚΦΔ.

Παραπέμπει στην επταμελή σύνθεση λόγω σπουδαιότητας.

Βλ. σημείωση Χρ.Νικολαΐδη στο ΑρχΝ.

Σ.Α.Τ.Ε.

Αριθμός 3651/2002

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 14 Ιανουαρίου 2002, με την εξής σύνθεση: Π. Χριστόφορος, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, ελλείποντος Προέδρου του Τμήματος και σε αναπλήρωση του αρχαιότερου του Συμβούλου, που είχε κώλυμα, Ν. Μαρκουλάκης, Δ. Μαρινάκης, Σύμβουλοι, Δ. Σκαλτσούνης, Α. Καλογεροπούλου, Πάρεδροι. Γραμματέας η Ε. Κουμεντέρη, Γραμματέας του Α΄ Τμήματος.

Για να δικάσει την από 5 Ιουνίου 1994 αίτηση:

των: ..... οι οποίοι παρέστησαν με την δικηγόρο Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου (Α.Μ. 13844), που την διόρισαν με πληρεξούσιο, 3. .... η οποία παρέστη αυτοπροσώπως ως δικηγόρος, 4. ... και 5. ... οι οποίοι παρέστησαν με την ως άνω δικηγόρο Πατρίνα Παπαρρηγοπούλου, που την διόρισαν με πληρεξούσιο,

κατά των: 1. Υπουργού Οικονομικών και 2. Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, οι οποίοι παρέστησαν με την Αθηνά Αλεφάντη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Με την αίτηση αυτή οι αναιρεσιόντες επιδιώκουν να αναιρεθεί η υπ` αριθ. 2411/1993 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως του Εισηγητή, Παρέδρου Δ. Σκαλτσούνη.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την τρίτη των αναιρεσιόντων ως δικηγόρο, για τον εαυτό της και ως πληρεξούσια των λοιπών αναιρεσιόντων, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την αντιπρόσωπο των Υπουργών, που ζήτησε την απόρριψή της. Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή για την κρινόμενη αίτηση καταβλήθηκαν τα νόμιμα τέλη (7489514,

7489515/1994 διπλότυπα Δ.Ο.Υ. Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών) και το παράβολο (1456587, 1456588, 5473121/1994 έντυπα παραβόλου).

Σ.Α.Τ.Ε.

2. Επειδή με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 2411/1993 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατά το μέρος που με αυτήν έγινε εν μέρει μόνο δεκτή έφεση των αναιρεσειόντων κατά της 858/1992 απόφασης του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών και υποχρεώθηκε το Δημόσιο να καταβάλει, νομιμοτόκως προς 6% από την επίδοση αγωγής των αναιρεσειόντων κατά του Δημοσίου, στη μεν πρώτη αναιρεσειούσα αποζημίωση 1.326.500 δραχμών, σε καθένα δε από τους υπόλοιπους αποζημίωση 265.300 δραχμών. Με την κρινόμενη αίτηση προσβάλλονται τρεις σκέψεις της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης: α) η σκέψη με την οποία κρίθηκε ότι οι αναιρεσειόντες δικαιούνται να λάβουν αποζημίωση προς 6% ετησίως από την επίδοση της αγωγής, σύμφωνα με το άρθρο 21 του Κώδικα Νόμων περί δικών του Δημοσίου (κ.δ. της 26-6/10-7-1944), όχι δε με μεγαλύτερο επιτόκιο, β) η σκέψη με την οποία κρίθηκε ότι την αμοιβή του πραγματογνώμονα ύψους 150.000 δραχμών για διενεργηθείσα πραγματογνωμοσύνη έπρεπε να καταβάλουν οι αναιρεσειόντες και γ) η σκέψη με την οποία κρίθηκε ότι τα δικαστικά έξοδα έπρεπε να συμψηφισθούν μεταξύ των διαδίκων.

3. Επειδή, αν με την αίτηση αναίρεσεως αμφισβητείται μόνο το ύψος των τόκων, χωρίς να αμφισβητείται το ύψος της κύριας απαίτησης, ως αντικείμενο της διαφοράς νοείται το ποσό των τόκων (πρβλ. Σ.τ.Ε. 1027/1996, 628/2002). Εξ άλλου, αν κατά την άσκηση της αίτησης αναίρεσεως, το ακριβές ποσό των τόκων δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί, για το λόγο ότι είναι άγνωστη η χρονική περίοδος που καταλαμβάνει η απαίτηση αυτή, δεν συντρέχει περίπτωση κατάργησης της δίκης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 52 του ν. 2721/1999 (Α' 112), 10 του ν. 2944/2001 (Α' 222) και 12 παρ. 610 του ν. 2298/1995 (Α' 62). Τούτο διότι, στην περίπτωση αυτή, η υπόθεση δεν έχει προσδιορίσιμο χρηματικό αντικείμενο. Εν προκειμένω, το πληττόμενο μέρος της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης που αφορά τα έξοδα της πραγματογνωμοσύνης, καθώς και εκείνο που αφορά τα δικαστικά έξοδα, έχουν προσδιορίσιμο χρηματικό αντικείμενο. Το πρώτο όμως μέρος, που αφορά δηλαδή τη σκέψη της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης ότι οι αναιρεσειόντες δικαιούνται να λάβουν αποζημίωση προς 6% ετησίως, όχι δε με μεγαλύτερο επιτόκιο, έχει χρηματικό αντικείμενο, το οποίο δεν είναι δυνατόν να προσδιορισθεί κατά την κατάθεση της κρινόμενης αίτησης, εφ' όσον η έναρξη της τοκοφορίας της απαίτησης είναι προσδιορισμένη (επίδοση της αγωγής), όχι όμως η λήξη της (πληρωμή της απαίτησης). Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει, εν πάση περιπτώσει, περίπτωση κατάργησης της δίκης, ως προς οποιονδήποτε από τους αναιρεσειόντες ή ως προς οποιονδήποτε από τα πληττόμενα μέρη της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης, κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 52 του ν. 2721/1999, 10 του ν. 2944/2001 και 12 παρ. 610 του ν. 2298/1995 και η κρινόμενη αίτηση πρέπει να εξετασθεί περαιτέρω στο σύνολό της.

4. Επειδή η κρινόμενη αίτηση ασκείται εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτώς.

5. Επειδή με το άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι: "Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου", ενώ με το άρθρο 20 παρ. 1 αυτού ορίζεται ότι: "Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντά του, όπως νόμος ορίζει". Κατά την έννοια των διατάξεων αυτών η αρχή της ισότητας των διαδίκων, που συνιστά ειδική, εκδήλωση της αρχής της ισότητας, επιβάλλει την ίση μεταχείριση αυτών από τους νόμους που προσδιορίζουν τους

όρους και τις συνέπειες της άσκησης του δικαιώματος για την παροχή δικαστικής προστασίας. Επομένως, διατάξεις νόμων, με τις οποίες αναγνωρίζεται υπέρ ενός διαδίκου ευνοϊκή μεταχείριση όσον αφορά το ανωτέρω δικαίωμα, με αποτέλεσμα να τίθεται αυτός σε θέση πλεονεκτικότερη εκείνης άλλου διαδίκου, είναι ανίσχυρες διότι αποκλείουν της εφαρμογής τους τον τελευταίο αυτό διάδικο (πρβλ. Σ.τ.Ε. 2807/2002 Ολομ.).

Σ.Α.Τ.Ε.

6. Επειδή, εξ άλλου, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.δ. 53/1974 (Α` 256), "Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. ...". Όπως έχει κριθεί (Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου [Ε.Δ.Δ.Α.] Πλατάκος κατά Ελλάδος, 11-1-2001, παρ. 47), η αρχή της ισότητας των όπλων συνιστά στοιχείο της ευρύτερης έννοιας της δίκαιης δίκης.

7. Επειδή σύμφωνα με το άρθρο 21 του Κώδικα Νόμων περί δικών του Δημοσίου (κ.δ. της 266/10-7-1944, Α` 139), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 109 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα (π.δ. 456/1984 - Α` 164), "ο νόμιμος και ο της υπερημερίας τόκος πάσης του Δημοσίου οφειλής, ορίζεται εις 6% ετησίως, πλην εάν άλλως ωρίσθη δια συμβάσεως ή ειδικού νόμου. Ο ειρημένος τόκος άρχεται από της επιδόσεως της αγωγής". Σύμφωνα με το άρθρο 345 του Αστικού Κώδικα, "Όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή, ο δανειστής σε περίπτωση υπερημερίας έχει δικαίωμα να απαιτήσει τον τόκο υπερημερίας που ορίζεται από το νόμο ή με δικαιοπραξία χωρίς να είναι υποχρεωμένος να αποδείξει ζημία...", ενώ σύμφωνα με το επόμενο άρθρο 346 "ο οφειλέτης χρηματικής οφειλής, και αν δεν είναι υπερήμερος, οφείλει νόμιμους τόκους αφότου επιδόθηκε η αγωγή για το ληξιπρόθεσμο χρέος".

8. Επειδή, όπως εκτέθηκε στην προηγούμενη σκέψη, το ύψος του επιτοκίου υπερημερίας και του νόμιμου επιτοκίου, που όφειλε το Δημόσιο από τις 28-9-1989, οπότε οι αναιρεσεύοντες επέδωσαν την αγωγή τους στο Δημόσιο, μέχρι την άσκηση της κρινόμενης αίτησης (6-6-1994), αλλά και μέχρι τη συζήτησή της (14-1-2002) ανερχόταν σε 6%. Κατά το διάστημα όμως τούτο, το ύψος του γενικώς ισχύοντος επιτοκίου υπερημερίας και του νόμιμου επιτοκίου ήταν σημαντικά υψηλότερο από το πιο πάνω ποσοστό, που υποχρεώνεται να καταβάλει το Δημόσιο. Συγκεκριμένα, από 28-9-1989 μέχρι 29-10-1990 το επιτόκιο αυτό ανερχόταν σε 25%, σύμφωνα με την 145/1979 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου (Π.Υ.Σ.) (Α` 233), την 193/1979 Π.Υ.Σ. (Α` 287) και την 120/1990 Π.Υ.Σ. (Α` 143), από 30-10-1990 μέχρι 17-9-1992 σε 34%, σύμφωνα με την 1761/1990 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (Π.Δ.Τ.Ε.) (Α` 89), από 18-9-1992 μέχρι 20-10-1992 σε 44% (2124/1992 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 162), από 21-10-1992 μέχρι 15-6-1993 σε 39% (2137/1992 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 174, 2185/1993 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 46), από 16-6-1993 μέχρι 30-9-1993 σε 33% (2214/1993 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 111), από 1-10-1993 μέχρι 25-10-1993 σε 36% (2253/1993 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 170), από 26-10-1993 μέχρι 15-5-1994 σε 34% (2255/1993 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 191), από 16-5-1994 μέχρι 27-9-1994 σε 37% (2304/1994 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 80), από 28-9-1994 μέχρι 30-3-1995 σε 34% (2331/1994 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 159), από 31-3-1995 μέχρι 19-4-1995 σε 32% (2356/1995 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 71), από 20-4-1995 μέχρι 30-7-1995 σε 30% (136/1995 Π.Υ.Σ. Α` 76), από 31-7-1995 μέχρι 29-4-1996 σε 29% (2365/1995 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 158), από

30-4-1996 μέχρι 22-8-1996 σε 28% (2386/1996 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 74), από 23-8-1996 μέχρι 16-2-1997 σε 25% (261/1996 Π.Υ.Σ. Α` 193), από 17-2-1997 μέχρι 12-5-1997 σε 24% (2406/1997 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 23), από 13-5-1997 μέχρι 8-1-1998 σε 23% (2411/1997 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 94), από 9-1-1998 μέχρι 30-3-1998 σε 27% (2428/1998 Π.Δ.Τ.Ε. Α` 15), από 31-3-1998 μέχρι 30-7-1998 σε 23% 1/1998 Πράξη Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής (Π.Σ.Ν.Π.) (Α` 74), από 31-7-1998 μέχρι 13-1-1999 σε 23% (39/1998 Π.Υ.Σ. Α` 184), από 14-1-1999 μέχρι 16-1-2000 σε 21% (12/1999 Π.Σ.Ν.Π. Α` 5), από 17-1-2000 μέχρι 26-1-2000 σε 18,5% (1/2000 Π.Υ.Σ. Α` 7), από 27-1-2000 μέχρι 8-3-2000 σε 18% (29/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 18), από 9-3-2000 μέχρι 19-4-2000 σε 17,25% (31/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 97), από 20-4-2000 μέχρι 28-6-2000 σε 16,5% (35/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 126), από 29-6-2000 μέχρι 5-9-2000 σε 16% (36/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 157), από 6-9-2000 μέχρι 14-1-2000 σε 15,25% (39/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 200), από 15-11-2000 μέχρι 28-11-2000 σε 14,75% (40/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 259), από 29-11-2000 μέχρι 12-12-2000 σε 14,25% (42/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 265), από 13-12-2000 μέχρι 26-12-2000 σε 13,50% (44/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 284), από 27-12-2000 μέχρι 10-5-2001 σε 12,75% (47/2000 Π.Σ.Ν.Π. Α` 2/2001), από 11-5-2001 μέχρι 30-8-2001 σε 12,50% (αρ. 3 παρ. 2 ν. 2842/2000 Α` 207), από 31-8-2001 μέχρι 17-9-2001 σε 12,25% (αρ. 3 παρ. 2 ν. 2842/2000), από 18-9-2001 μέχρι 8-11-2001 σε 11,75% (αρ. 3 παρ. 2 ν. 2842/2000) και από 9-11-2001 μέχρι 14-1-2002 σε 11,25% (αρ. 3 παρ. 2 ν. 2842/2000). Κατά συνέπεια, υφίσταται εν προκειμένω, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην πέμπτη σκέψη, παράβαση των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος. Υφίσταται επίσης, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην έκτη σκέψη, παράβαση της διάταξης υπερνομοθετικής ισχύος του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, δεδομένου ότι δεν προκύπτει ότι υφίσταται κάποιος λόγος δημόσιου συμφέροντος που να καθιστά ανεκτή τη διαφοροποίηση αυτή, ούτε το Δημόσιο επικαλείται την ύπαρξη τέτοιου λόγου (πρβλ. Ε.Δ.Δ.Α. Λάρκος κατά Κύπρου, 18-2-1999. παο. 31).

Σ.Α.Τ.Ε.

9. Επειδή περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ίδιας Σύμβασης, "Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. ...". Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι επί προσβολής του δικαιώματος σεβασμού της ιδιοκτησίας πρέπει να διατηρείται δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινωνίας και της επιταγής για προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ιδιωτών. Προκειμένου να κριθεί αν το επίδικο μέτρο σέβεται την επιθυμητή δίκαιη ισορροπία και ιδίως αν δεν δημιουργεί στον προσφεύγοντα δυσανάλογο βάρος, πρέπει να ληφθεί υπ` όψη ο τρόπος αποζημίωσης που προβλέπεται από την εσωτερική νομοθεσία. Για το σκοπό αυτό, χωρίς την καταβολή αποζημίωσης που να βρίσκεται σε εύλογη αναλογία με την αξία της περιουσίας, η στέρηση της ιδιοκτησίας συνιστά συνήθως υπερβολική προσβολή, που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί εν όψει του άρθρου 1 του πρώτου προσθέτου πρωτοκόλλου (Ε.Δ.Δ.Α. Πλατάκος κατά Ελλάδος, παρ. 55, Αζάς κατά Ελλάδος, 19-9-2002, παρ. 45). Η διάταξη αυτή δεν εγγυάται, παρά ταύτα, σε όλες τις περιπτώσεις, το δικαίωμα σε πλήρη αποζημίωση. Τούτο διότι η ύπαρξη δημόσιας ωφέλειας μπορεί να επιτρέψει αποζημίωση μικρότερη της πλήρους (Ε.Δ.Δ.Α. Ιερές Μονές κατά Ελλάδος, 9-12-1994, παρ. 71, Αζάς κατά Ελλάδος, ενθ. αν.). Εξ άλλου, όπως έχει κριθεί (Ε.Δ.Δ.Α. Aktas κ.λπ. κατά Τουρκίας, 9-7-1997, παρ. 24-31, Ε.Δ.Δ.Α. Aktas κ.λπ. κατά Τουρκίας, 30-1-2001, παρ. 2934 κ.λπ.), η καθυστερημένη κατά 17 ή 16 μήνες καταβολή αποζημίωσης στο δικαιούχο με επιτόκιο 30%, ενώ ο πληθωρισμός στην Τουρκία έτρεχε με ποσοστό 70%,

παραβίασε την ανωτέρω διάταξη του πρώτου προσθέτου πρωτοκόλλου.

10. Επειδή ο μέσος ετήσιος δείκτης τιμών καταναλωτή κατά το μεγαλύτερο μέρος από το κρίσιμο εν προκειμένω χρονικό διάστημα μεταβαλλόταν, κατά τα κοινώς γνωστά, σε ποσοστό σημαντικά μεγαλύτερο του προαναφερθέντος ποσοστού 6%, εξικνούμενος μέχρι και σε 20,4% (το έτος 1990). Κατά συνέπεια, υφίσταται εν προκειμένω παράβαση της πιο πάνω υπερνομοθετικής ισχύος διάταξης του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, δεδομένου ότι δεν προκύπτει ότι υφίσταται κάποιος λόγος δημόσιας ωφέλειας που να καθιστά ανεκτή τη διαφοροποίηση αυτή, ούτε το Δημόσιο επικαλείται την ύπαρξη τέτοιου λόγου (πρβλ. Ε.Δ.Δ.Α. Λάρκος κατά Κύπρου, ενθ. αν.)

Σ.Α.Τ.Ε.

11. Επειδή εν προκειμένω, οι αναιρεσείοντες είχαν προβάλει σχετικό αίτημα με την αγωγή τους, το οποίο παραδεκτώς ανέπτυξαν με το επ' αυτής υπόμνημα, επανέφεραν δε το αίτημα τούτο στην κατ' έφεση δίκη. Το διοικητικό εφετείο με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση αντιμετώπισε το αίτημα τούτο, δέχτηκε ότι η μνημονευθείσα διάταξη του άρθρου 21 του Κώδικα Νόμων περί δικών του Δημοσίου δεν αντίκειται στο Σύνταγμα και απέρριψε το σχετικό λόγο έφεσης. Η κρίση όμως αυτή του διοικητικού εφετείου δεν είναι νόμιμη κατά τα εκτεθέντα στις προηγούμενες σκέψεις, αφού η τελευταία αυτή διάταξη αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και στις προαναφερθείσες υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης αυτής και δεν είναι συνεπώς εν προκειμένω εφαρμοστέα. Για το λόγο άρα τούτο που προβάλλεται βάσιμα, πρέπει η κρινόμενη αίτηση να γίνει δεκτή, κατά το μέρος τούτο και η προσβαλλόμενη απόφαση να αναιρεθεί κατά το ίδιο μέρος.

12. Επειδή περαιτέρω, με το άρθρο 142 παρ. 1 του εφαρμοστέου εν προκειμένω Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας (π.δ. 331/1985 Α` 116) ορίζονται τα εξής: "Η αμοιβή των πραγματογνωμόνων και γενικά τα έξοδα διενέργειας της πραγματογνωμοσύνης καθορίζονται αμετακλήτως από το δικαστήριο που την διέταξε με την οριστική του απόφαση και καταλογίζονται με αυτή, στο σύνολό τους, ή κατά ένα μέρος, σε βάρος εκείνου που κατά την κρίση του είναι υπαίτιος για τη διενέργειά της". Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, υπόχρεος να καταβάλει την αμοιβή των πραγματογνωμόνων και γενικά τα έξοδα διενέργειας της πραγματογνωμοσύνης είναι ο διάδικος εκείνος που κατά την κρίση του δικαστηρίου είναι υπαίτιος για τη διενέργεια της πραγματογνωμοσύνης, η σχετική δε κρίση του δικαστηρίου πρέπει να είναι αιτιολογημένη (πρβλ. Σ.τ.Ε. 2123/1966). Με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση κρίθηκε ότι, εν όψει του ότι η πραγματογνωμοσύνη είχε διαταχθεί από το διοικητικό πρωτοδικείο προς συμπλήρωση των στοιχείων που έπρεπε να είχαν προσκομίσει οι τότε εκκαλούντες εφεσίβλητοι, προκειμένου το δικαστήριο τούτο να διαμορφώσει πλήρη δικανική πεποίθηση, ορθώς κρίθηκαν οι παραπάνω υπαίτιοι για τη διενέργειά της και νομίμως καταλογίστηκε σε βάρος τους, σύμφωνα με το άρθρο 142 παρ. 1 του Κώδικα Φορολογικής Δικονομίας η αμοιβή του πραγματογνώμονα. Η κρίση αυτή είναι νόμιμη και αιτιολογείται επαρκώς, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα και, κατά συνέπεια, ο λόγος αναιρέσεως, με τον οποίο προβάλλονται τα αντίθετα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

13. Επειδή, μετά τη μερική αποδοχή της κρινόμενης αίτησης κατά τα ανωτέρω, είναι περαιτέρω αναιρετέα η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση, κατά το μέρος που με

αυτήν κρίθηκε ότι τα δικαστικά έξοδα έπρεπε να συμψηφισθούν λόγω της εύλογης αμφιβολίας των διαδίκων περί την έκβαση της δίκης, σύμφωνα με τα άρθρα 4 του ν. 1406/1983 και 82 παρ. 3 του π.δ. 341/1978. Κατά συνέπεια, είναι αλυσιτελής η εξέταση του λόγου αναιρέσεως, με τον οποίο πλήττεται η κρίση αυτή της αναιρεσιβαλλομένης απόφασης. Υπό την εκδοχή πάντως ότι ο λόγος αυτός προβάλλεται λυσιτελώς, θα ήταν απορριπτέος ως αβάσιμος. Τούτο διότι από το άρθρο 82 του Π.δ. 341/1978 (Α` 71), εφαρμοστέου δυνάμει του άρθρου 4 του ν. Ι 1406/1983 (Α` 182), προκύπτει ότι σε περίπτωση μερικής νίκης και ήττας 1 των διαδίκων, τα δικαστικά έξοδα κατ` αρχήν συμψηφίζονται μεταξύ τους, ότι το δικαστήριο μπορεί, σε κάθε περίπτωση, να διατάξει συμψηφισμό των εξόδων, αν υπάρχει εύλογη αμφιβολία περί την έκβαση της δίκης και ότι, τέλος, δεν υφίσταται υποχρέωση για ειδικότερη αιτιολόγηση της κρίσης του δικαστηρίου της ουσίας περί συμψηφισμού των δικαστικών εξόδων (πρβλ. Σ.τ.Ε. 2352/1991). Όπως προαναφέρθηκε, με την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση κρίθηκε ότι τα δικαστικά έξοδα έπρεπε να συμψηφισθούν λόγω της εύλογης αμφιβολίας των διαδίκων περί την έκβαση της δίκης, σύμφωνα με τα άρθρα 4 του ν. 1406/1983 και 82 παρ. 3 του Π.δ. 341/1978, η κρίση δε αυτή είναι, καθ` αυτή, επαρκώς αιτιολογημένη, κατά τα προεκτεθέντα.

Σ.Α.Τ.Ε.

14. Επειδή, κατόπιν όλων των ανωτέρω, η κρινόμενη αίτηση θα έπρεπε να γίνει εν μέρει δεκτή, να απορριφθεί δε κατά τα λοιπά. Η υπόθεση που χρειάζεται διευκρίνιση κατά το πραγματικό, όσον αφορά το αναιρούμενο μέρος, θα έπρεπε, κατά το μέρος τούτο, να παραπεμφθεί στο ίδιο διοικητικό εφετείο για να κριθεί εκ νέου. Λόγω όμως της σπουδαιότητας της υπόθεσης, το Τμήμα υπό την παρούσα σύνθεση, κρίνει ότι πρέπει να την παραπέμψει στην επταμελή του σύνθεση, ορίζοντας ως εισηγητή τον Πάρεδρο Δημήτριο Σκαλτσούνη (άρθρο 14 παρ. 5 π.δ. 18/1989 - Α` 8).

Διά ταύτα

Παραπέμπει την υπόθεση στην επταμελή σύνθεση του Τμήματος και

Ορίζει εισηγητή τον Πάρεδρο Δημήτριο Σκαλτσούνη.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 20 Μαρτίου και στις 23 Οκτωβρίου 2002

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος

Η Γραμματέας του Α` Τμήματος

Π. Χριστόφορος

Ε. Κουμεντέρη

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 16ης Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

Ο Προεδρεύων του Α` Τμήματος

Η Γραμματέας του Α` Τμήματος

Γ. Ανεμογιάννης

Ε. Κουμεντέρη

(Α΄ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ, ΕΔΚΑ 2006/154, ΕΕΡΓΔ 2006/271, Δ/ΝΗ 2006/412)
Τόκος υπερημερίας ΝΠΔΔ. Η ρύθμιση του άρθρου 7 παρ. 2 ΝΔ 496/1974, με την οποία αναγνωρίζεται το δικαίωμα στα ΝΠΔΔ να καταβάλουν ποσοστό τόκου υπερημερίας (6%) μικρότερο από εκείνο που καταβάλουν οι ιδιώτες, εισάγει επιτρεπτή εξαίρεση και διάκριση υπέρ των προσώπων αυτών και κρίνεται συνταγματική. Αντίθετη η μειοψηφία. Παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια με την υπ΄ αρ. 248/2005 απόφαση Β1 τμήματος και αναιρεί την υπ΄ αρ. 2515/2003 απόφαση Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Σ.Α.Τ.Ε.

Αριθμός 3/2006

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

ΣΕ ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συγκροτήθηκε από τους Δικαστές της Α΄ Σύνοψης: Ρωμόλο Κεδίκογλου, Πρόεδρο του Αρείου Πάγου, Στυλιανό Πατεράκη, Σπυρίδωνα Γκιάφη, Θεόδωρο Αποστολόπουλο, Ευριπίδη Αντωνίου, Αντιπροέδρους, Ιωάννη Δαβίλλα, Χρήστο Γεωργαντόπουλο, Χαράλαμπο Αντωνιάδη, Ευάγγελο Σταυρουλάκη, Γεώργιο Χλαμπουτάκη, Δημήτριο Κυριτσάκη - Εισηγητή, Αχιλλέα Νταφούλη, Αναστάσιο Φιλητά - Περίδη, Αθανάσιο Μπρίλλη, Μιχαήλ Μαργαρίτη, Γεώργιο Καράμπελα, Δημήτριο Δαλιάνη, Κωνσταντίνο Κούκλη, Ηλία Γιαννακάκη, Διονύσιο Γιαννακόπουλο, Γεώργιο Καπερώνη, Εμμανουήλ Καλούδη, Αντώνιο Παπαθεοδώρου, Αθανάσιο Θεμέλη και Μάριο - Φώτιο Χατζηπανταζή, Αρεοπαγίτες (κωλυομένων των λοιπών Δικαστών της σύνοψης).

Συνήλθε σε δημόσια συνεδρίαση στο κατάστημά του στις 20 Οκτωβρίου 2005, με την παρουσία του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου Δημητρίου Λινού και της Γραμματέως Μάρθας Ψαραύτη, για να δικάσει μεταξύ:

Του αναιρεσιόντος - καθού η κλήση: Ν.Π.Δ.Δ., με την επωνυμία «...», που εδρεύει στο Μαρούσι Αττικής και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Δημήτριο Λύτρα.

Του αναιρεσίβλητου - καλούντος : ..... , κατοίκου Αμαρουσίου Αττικής, ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξούσιους δικηγόρους του Ιωάννη Κτιστάκη και Μαριλένα Αλεξοπούλου.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 20 Νοεμβρίου 2000 αγωγή του ήδη αναιρεσίβλητου, η οποία κατατέθηκε στο Ειρηνοδικείο Αμαρουσίου. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 925/2001 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 2515/2003 του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζήτησε το αναιρεσιόν με την από 29 Ιουλίου 2003 αίτησή του.

Στη συνέχεια εκδόθηκε η 248/2005 απόφαση του Β1΄ Πολιτικού Τμήματος, η οποία παρέπεμψε στην Τακτική Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου τον δεύτερο λόγο της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης. Μετά την πιο πάνω απόφαση και την από 25 Μαΐου 2005 κλήση του ήδη αναιρεσίβλητου, η προκείμενη υπόθεση φέρεται στην

Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης αυτής που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν όπως σημειώνεται πιο πάνω. Οι πληρεξούσιοί τους ανέπτυξαν προφορικά τους σχετικούς ισχυρισμούς τους και ζήτησαν ο μὲν του αναιρεσειόντος την παραδοχή του παραπεμφθέντος λόγου της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης, οι δε του αναιρεσίβλητου την απόρριψή του και καθένας την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

Ο Εισαγγελέας πρότεινε την απόρριψη του μοναδικού παραπεμφθέντος δεύτερου λόγου της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης στην Ολομέλεια, ως αβάσιμου.

Κατόπιν αυτών ο Πρόεδρος έδωσε εκ νέου το λόγο στους πιο πάνω πληρεξουσίουσ των διαδίκων, οι οποίοι αναφέρθηκαν σε αυτά που προηγούμενα είχαν αναπτύξει.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Σ.Α.Τ.Ε.

Ι. Νόμιμα εισάγεται στην τακτική Ολομέλεια, κατά παραπομπή με την 248/2005 απόφαση του Β΄ Τμήματος, ο δεύτερος από το άρθρο 560 αριθ. 1 ΚΠολΔ λόγος της αιτήσεως αναίρεσεως, κατά της 2515/2003 αποφάσεως του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, που δίκασε ως εφετείο, σύμφωνα με το άρθρο 563 παρ. 2β ΚΠολΔ, για να επιλυθεί το γενικότερου ενδιαφέροντος νομικό ζήτημα, περί του αν η διάταξη του άρθρ. 7 παρ. 2 ν.δ 496/1974 «περί λογιστικού των ν.π.δ.δ», κατά την οποία ο νόμιμος και ο της υπερημερίας τόκος κάθε οφειλής του νομικού προσώπου ανέρχεται σε 6% ετησίως, αντιβαίνει σε διατάξεις του Συντάγματος ή άλλες διατάξεις που έχουν υπερνομοθετική ισχύ και είναι, εντεύθεν, ανεφάρμοστη ως αντισυνταγματική.

ΙΙ. Από τη διάταξη του άρθρου 4 παρ. 1 του Συντάγματος, κατά την οποία οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου, προκύπτει, ότι το Σύνταγμα θεσπίζει και την ισότητα του νόμου έναντι των Ελλήνων πολιτών, υπό την έννοια, ότι ο νομοθέτης δεσμεύεται, όταν ρυθμίζει ουσιωδώς όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις, που αφορούν περισσότερες κατηγορίες προσώπων, να μην εισάγει αδικαιολόγητες εξαιρέσεις και διακρίσεις, εκτός αν αυτές επιβάλλονται από λόγους γενικότερου, κοινωνικού ή δημόσιου, συμφέροντος, την ύπαρξη των οποίων ελέγχουν τα δικαστήρια(ΟΛΑΠ 23/2004, ΟΛΑΠ 11/2003, π.ρ.β.λ ΟλΣτΕ 2807/2002).

Εξάλλου, τα άρθρα 20 του Συντάγματος, 6 παρ. 1 της Διεθνούς Σύμβασης της Ρώμης της 4-11-1950, που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 53/1974 και έχει υπερνομοθετική ισχύ (άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος), τα οποία εξασφαλίζουν σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα της παροχής έννομης προστασίας με το συνακόλουθο δικαίωμα

διασφάλισης ίσων δικαιωμάτων και εγγυήσεων για δίκαιη (χρηστή) δίκη, δεν στερούν τον κοινό νομοθέτη από την εξουσία να θεσμοθετεί ειδικές ρυθμίσεις για ορισμένες κατηγορίες προσώπων, όταν τούτο επιβάλλεται από λόγους γενικότερου κοινωνικού ή δημοσίου συμφέροντος, όπως στην περίπτωση των νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου, μεταξύ των οποίων και τα Νοσηλευτικά Ιδρύματα, που λειτουργούν με τη μορφή αυτή, τα οποία από τη φύση και το καταστατικό τους, έχουν αποστολή και έργο να εξυπηρετούν, αδιακρίτως, την δημόσια υγεία με την παροχή υγειονομικής περίθαλψης στους πολίτες και στον οποίων την περιουσία και την οικονομική κατάσταση συμβάλλουν οι φορολογούμενοι πολίτες, με την καταβολή φόρων. Το συμφέρον αυτό, πρωτίστως, εξυπηρετεί, η διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν.Δ. 496/1974 «περί λογιστικού

των ν.π.δ.δ», ανάλογη με το άρθρο 21 του δευτέρου κεφαλαίου του κώδικα νόμων περί δικών του Δημοσίου (β.δ. της 26.6/10.7.1944), με την οποία ορίζεται, ότι ο νόμιμος και ο της υπερημερίας τόκος κάθε οφειλής του νομικού προσώπου ανέρχεται σε 6% ετησίως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά με σύμβαση ή ειδικό νόμο και αρχίζει από την επίδοση της αγωγής. Η ρύθμιση αυτή, με την οποία αναγνωρίζεται το δικαίωμα, στα ν.π.δ.δ να καταβάλουν, με την ιδιότητα του οφειλέτη, επί υπερημερίας, ποσοστό τόκου (6%), μικρότερο εκείνου που έχουν υποχρέωση να καταβάλουν οι ιδιώτες ως οφειλέτες, εισάγει επιτρεπτή, υπέρ των νομικών αυτών προσώπων εξαίρεση, ο οποίος υπαγορεύεται από το σκοπό που προαναφέρθηκε και δεν βρίσκεται σε αντίθεση ούτε προς τις διατάξεις του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτόκολλο της ίδιας σύμβασης, που προστατεύει την περιουσία του δανειστή (πρβ. ΑΠ 804/2002). Και τούτο διότι, η προστασία της περιουσίας Νοσηλευτικού Ιδρύματος, που λειτουργεί με τη μορφή του νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου, είναι αναγκαία για να είναι τούτο σε θέση να εκπληρώνει απρόσκοπτα, τους προέχοντες καταστατικούς του σκοπούς και να εξυπηρετεί το γενικότερο κοινωνικό και δημόσιο συμφέρον, με την προστασία της δημόσια υγείας των πολιτών. Στην προκείμενη περίπτωση, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, που δίκασε ως εφετείο, έκρινε με την προσβαλλόμενη 2515/2003 απόφασή του, ότι η πιο πάνω διάταξη του άρθρ. 7 παρ. 2 του ν.δ 496/1974, αντιβαίνει στα άρθρα 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος, 6 και 14 της ΕΣΔΑ και 2 παρ. 3α' και β', 14 παρ. 1 και 26 του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα (ν.2462/1997), λόγω της άνισης προνομιακής μεταχείρισης την οποία θεσπίζει για τα ν.π.δ.δ. σε σχέση με τους ιδιώτες αντιδίκους του, χωρίς τούτο να δικαιολογείται από λόγους δημόσιου συμφέροντος και για το λόγο αυτό, δεν εφήρμοσε την πιο πάνω διάταξη, την οποία έκρινε αντισυνταγματική και, αφού εξαφάνισε την πρωτόδικη 925/2001 απόφαση του Ειρηνοδικείου Αμαρουσίου, που είχε κρίνει, αντιθέτως, υποχρέωσε το αναιρεσείον .....

....., που είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, να καταβάλει στον εργαζόμενο σε αυτό .... (αναιρεσίβλητο), τις ζητούμενες από τον τελευταίο με την αγωγή του διαφορές αμοιβών από εφημερίες, με τον νόμιμο τόκο υπερημερίας που προβλέπονταν την επίμαχη περίοδο απασχόλησής του για τους ιδιώτες και μάλιστα από τότε που τα επιμέρους ποσά κατέστησαν απαιτητά (αρθρ. 655, 341 και 345 ΑΚ). Ετσι, που έκρινε το Πολυμελές Πρωτοδικείο, κατά τη γνώμη που επικράτησε στο δικαστήριο, παραβίασε με ψευδή ερμηνεία τις διατάξεις ουσιαστικού δικαίου που προαναφέρθηκαν. Είναι δε, βάσιμος, ο δεύτερος, λόγος της αιτήσεως αναιρέσεως, με τον οποίο αποδίδεται στην προσβαλλόμενη απόφαση, αιτίαση από το άρθρο 560 αριθ. 1 του ΚΠολΔ, ότι, δηλαδή, με την πιο πάνω κρίση του, παραβίασε τη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν.Δ. 496/1974, την οποία δεν εφήρμοσε ως αντισυνταγματική, ενώ συνέτρεχαν λόγοι δημόσιου συμφέροντος που υπαγόρευαν την εφαρμογή της. Συνεπώς, πρέπει, κατά την πλειοψηφούσα γνώμη, να εξαφανιστεί η προσβαλλόμενη, κατά το σημείο τούτο, απόφαση και, αφού ο πρώτος λόγος έχει απορριφθεί από το τμήμα και δεν υπάρχει, έτερος λόγος προς έρευνα, να παραπεμφθεί η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση, στο ίδιο πολυμελές πρωτοδικείο, που θα δικάσει ως εφετείο, και θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές.

Οκτώ, όμως από τα μέλη του δικαστηρίου τούτου οι: Αντιπρόεδροι Στυλιανός Πατεράκης και Ευριπίδης Αντωνίου και οι Αρεοπαγίτες, Ευάγγελος Σταυρουλάκης, Δημήτριος Κυριτσάκης, Αναστάσιος Φιλητάς Περίδης, Αθανάσιος Μπρίλλης Δημήτριος Δαλιάνης, και Αντώνιος Παπαθεοδώρου, διατύπωσαν τη γνώμη, ότι: η πιο πάνω διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν.Δ. 496/1974 «περί λογιστικού των ν.π.δ.δ», εισάγει προνομιακή υπέρ των ν.π.δ.δ εξαίρεση, αφού καθιερώνεται

ευνοϊκότερη υπέρ των τελευταίων, άνιση, όμως, μεταχείριση, με το να τους αναγνωρίζεται το δικαίωμα, να καταβάλουν, με την ιδιότητα του οφειλέτη, επί υπερημερίας, ποσοστό τόκου (6%), κατά πολύ μικρότερο εκείνου που έχουν υποχρέωση να καταβάλουν οι ιδιώτες ως οφειλέτες, επιτόκιο, το οποίο, παραμένει σταθερό από το έτος 1974 που προβλέφθηκε, παρά τη σημαντική, στο μεταξύ διάστημα, άνοδο του τιμαρίθμου και την αύξηση του πληθωρισμού, ενώ αντίθετα στο ίδιο χρονικό διάστημα, το ποσοστό αυτό, ήταν για τους ιδιώτες, κατά πολύ υψηλότερο και κυμαινόταν κατά την επίμαχη, εν προκειμένω, περίοδο των ετών 1998-1999 στο 23 και 27%, όπως δέχεται, η προσβαλλόμενη απόφαση. Με την ευνοϊκή, για τα ν.π.δ.δ. αυτή διάταξη, που καθήλωσε, το επιτόκιο στο υποτετραπλάσιο του ποσοστού εκείνου, που είχε, τον αντίστοιχο χρόνο, υποχρέωση να καταβάλει ο οφειλέτης ιδιώτης, θεσπίζεται στην ουσία, περιορισμός της αστικής ευθύνης του ν.π.δ.δ , που οδηγεί στη μείωση της οφειλόμενης από αυτό αποζημίωσης, αλλά και αντίστοιχη μείωση της περιουσίας του δανειστή, για τον οποίο η απόφαση, αφότου καταστεί οριστική, γεννά απαίτηση σαφή και απαιτητή για την απόληψη του τρέχοντος επιτοκίου υπερημερίας (Απόφ. ΔΔΑ στην υπόθεση Angelon κατά Βουλγαρίας της 22.4.2004).

Σ.Α.Τ.Ε.

Την ευχέρεια αυτή την στερείται, υπό τις αυτές προϋποθέσεις συνδρομής υπερημερίας, ο ιδιώτης και έτσι, ανατρέπεται, χωρίς αποχρώντα λόγο, η δίκαιη ισορροπία, μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινωνίας και των επιταγών για την προστασία των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων, στις οποίες επιταγές, ασφαλώς υπάγεται και η αξίωση για πλήρη αποζημίωση. Μόνο το απλό ταμειακό συμφέρον του νομικού προσώπου, δεν ταυτίζεται με το δημόσιο ή το γενικό συμφέρον και δεν είναι αρκετό να αναιρέσει την γενική αρχή της ισότητας, περί της οποίας έγινε ανωτέρω λόγος, και της ειδικότερης συνταγματικής επιταγής της ισότητας στα δημόσια βάρη του άρθρου 4 παρ. 1 και 5, για τον πρόσθετο λόγο, ότι η καθυστέρηση στην εξόφληση των υφιστάμενων υποχρεώσεων και η περιέλευση, εντεύθεν, του ν.π.δ.δ σε υπερημερία, ανάγεται αποκλειστικά στον κύκλο των δικών του δραστηριοτήτων. Αντίθετη λύση διευκολύνει την παρελκυστική τακτική των τελευταίων, στην τακτοποίηση των υποχρεώσεών τους, αφού η επιβάρυνση με τόκους υπερημερίας, από τη σημειούμενη κάθε φορά καθυστέρηση, θα είναι, σε σχέση με αντίστοιχη συμπεριφορά του ιδιώτη οφειλέτη, δυσανάλογα μικρότερη. Είναι, επομένως, η διάταξη αντίθετη προς τα άρθρα 4 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος, με βάση τα οποία δεσμεύεται συνταγματικά ο νομοθέτης, με βάση την αρχή της ισότητας, να ρυθμίζει ουσιαστικά όμοια πράγματα, σχέσεις ή καταστάσεις, που αφορούν περισσότερες κατηγορίες προσώπων, και, λόγω αυτής της αντίθεσης, ανίσχυρη, αφού διαμορφώθηκαν νέα νομικά δεδομένα, περί των οποίων κατωτέρω, τα οποία δεν δικαιολογούν τη διατήρηση της ισχύος προνομιακών ρυθμίσεων υπέρ των ν.π.δ.δ. (μειοψ.στην ΑΠ 804/2002). Να σημειωθεί, ότι τη συνδρομή λόγων γενικότερου δημόσιου ή κοινωνικού συμφέροντος ούτε το ίδιο το αναιρεσίον, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, δεν επικαλείται. Περαιτέρω, η εν λόγω ρύθμιση βρίσκεται σε αντίθεση και με την υπερνομοθετικής ισχύος πιο πάνω διάταξη του άρθρου 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

(Ε.Σ.Δ.Α) που προστατεύει το δικαίωμα σε δίκαιη (χρηστή) δίκη, αφού η αρχή της ισότητας των όπλων των διαδίκων, συνιστά στοιχείο της ευρύτερης έννοιας της δίκαιης δίκης (Απόφαση ΕΔΔΑ Πλατάκου κατά Ελλάδος της 11.1.2002 παρ. 47). Είναι, επίσης, αντίθετη, στο Πρώτο Πρόσθετο Πρωτόκολλο της ίδιας σύμβασης, που προστατεύει την περιουσία του δανειστή του ν.π.δ.δ , ενόψει του ότι γίνεται προσβολή της περιουσίας του πρώτου, χωρίς, κατά τα ανωτέρω, να συντρέχει σοβαρός λόγος δημόσιου ή κοινωνικού συμφέροντος, ιδιαίτερα μάλιστα

αν ληφθεί υπόψη, το κατά τα πολύ υψηλότερο ποσοστό του τόκου υπερημερίας, που έχει υποχρέωση ο ιδιώτης, στην ίδια δεδομένη χρονική στιγμή, να καταβάλει, ως οφειλέτης, σε αντίθεση με τα ν.π.δ.δ (ΣτΕ 3651/2002). Το προνόμιο, αυτό, ανεκτό από την έννομη τάξη, κατά το χρόνο που αυτό καθιερώθηκε (1974), δεν είναι νομικά λογικό, με τα δεδομένα των τελευταίων ετών, να εξακολουθήσει η διατήρησή του, ενόψει και της εισόδου της ευρωπαϊκής έννομης τάξης στο εθνικό μας δίκαιο και της έντονης τάσης των νομοθεσιών των κρατών μελών αλλά και της νομολογίας, για επανεξέταση και κατάργηση πολλών από τα δικονομικά και ουσιαστικά προνόμια, των οποίων απολάμβαναν το Δημόσιο και τα ν.π.δ.δ έναντι των ιδιωτών. Επομένως, κατά τη μη κρατήσασα στο δικαστήριο γνώμη, η προσβαλλόμενη απόφαση, που κατά ανωτέρω, δεν εφήρμοσε ως αντίθετη με το Σύνταγμα και τις λοιπές υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις, την επίμαχη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 2 του Ν.Δ. 496/1974 «περί λογιστικού των ν.π.δ.δ», ορθά τις πιο πάνω ουσιαστικού δικαίου διατάξεις ερμήνευσε και όσα περί του αντιθέτου, κατά τα ανωτέρω, υποστηρίζονται με το δεύτερο από τους λόγους της αιτήσεως αναίρεσεως είναι απορριπτέα, όπως και η αναίρεση στο σύνολό της.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Σ.Α.Τ.Ε.

Δέχεται τον παραπεμφθέντα στην Ολομέλεια δεύτερο λόγο του δικογράφου της από 29.7.2003 αιτήσεως, για αναίρεση της 2515/2003 απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών.

Αναιρεί, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό, την προσβαλλόμενη, πιο πάνω απόφαση

Παραπέμπει την υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση, στο ίδιο πολυμελές πρωτοδικείο, που θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές

Καταδικάζει τον αναιρεσίβλητο στη δικαστική δαπάνη του αναιρεσειόντος, την οποία ορίζει σε τετρακόσια εξήντα (460)Ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα, στις 8 Δεκεμβρίου 2005. Και

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο στην Αθήνα, στις 12 Ιανουαρίου 2006.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ